

ERDÉLYI HIRADÓ.

Országgyűlés tekintetéből folyó évi majus 15-től december végéig rendkívüli előfizetést nyitunk.

Előfizetési díj az irt időre, postán hetenkint négyszer küldve nyolcz- kétszer küldve pedig hét rft 30 kr. p. p.

Aprilis elejétől való számokkal már nem szolgálhatván, hasonló nehézség kikerülése végett siető megrendeléseket kérünk.

Szerk.

Tartalom. Józika lemondott. Kormányrendeletek. Erdélyhon polgárai! Minőség a királyföldön? Pest. Külföld. Hírdetmények.

Ő felsége apr. 21-ről kelt legfelsőbb kéziratánál fogva **báró Józika erdélyi kancellárt**, ugyan e' hó 10-én benyújtott kérelme következtében erd. udv. **kancellári hivatalától felmenteni** méltóztatott. (És ez már nem pusztá bir: a' Wiener Zeitung bécsi hivatalos lap írja.)

Kormányrendeletek. *)

I.

Árva-, Liptó-, Szepes-, Turóc- és Trencsénmegyékben az inségnek aggasztó jelei mutatkozván, a' ministeri tanács Madocsányi Pál urat, ezen inségnek 's különösen a' földek vetetlen maradásának elhárítása végett, országos biztosul nevezte ki, ki is e' végett, számadás mellett, a' pénzügyministerium által 150,000 pfttal ellátatott.

II.

A' pénzügyministerium folytonosan intézkedik, hogy az austriai nemzeti bank az országban fiók-intézeteket bankjegyváltás végett, kötelessége szerint, ezüstpénzzel ellássa. Folyó hó 15-ke óta a' budai fiók-pénztárba 1,250,000 pftnak e' végett beszállítása eszközöltetett. A' magyar országos kincstár minden vidéki pénztárai utasítottak, hogy a' közönség nyugtatása végett, a' kezelések alatt levő ezüstpénzzel, mennyiben az ország közszükségei, nevezetesen: a' sóakna és bányász munkák szakadatlan folytatása engedik, a' bankjegyváltásnál segedelemmel legyenek, 's ennek sikeresebb eszközzése végett f. hó 15-ke óta országos kincstár útján, a' vidéki kincstári, só és harminczadi hivatalokhoz, a' következő küldeményezések történtek:

Bécsből érkezett a' bankjegy váltó hivatalához:

April. 15-én . . .	250,000 ft.
„ 16-án . . .	250,000 „
„ 17-én . . .	250,000 „
	<u>750,000 ft.</u>

ma pedig váratik 500,000 ft.

A' váltóhivatal által felváltatott:

April. 15-én . . .	42,260 ft.
„ 17-én . . .	61,115 „
„ 18-án . . .	153,345 „
„ 19-én . . .	76,375 „
„ 20-án . . .	293,520 „
	<u>626,615 ft.</u>

Országos főfizető-hivatal által küldetett:

Apr. 15-én komáromi sóházhoz . . .	2000 ft.
„ 18-án kassai harminczad-hivat. . .	14,500 „
„ „ zombori központi pénztárhoz . . .	33,000 „
„ „ veszprémi sóházhoz	19,000 „
„ 19-én körmenyi sóházhoz	10,000 „
„ „ kanizsai „	10,000 „
	<u>Összesen 88,500 ft.</u>

Elküldésre készen áll:

Eszékre	30,000 ft.
Ujvidékre	20,000 „
Mohácsra	6,000 „
Pécsre	4,000 „

*) A' P. Hirlapból, mint ideiglenesen hivatalossá jelelt lapból koronkint közlendjük. Szerk.

Cyőrre	10,000 „
Komáromba	10,000 „
Miskolczra	10,000 „
Egerbe	8,000 „
Dunavecserre	1,500 „
Földvárira	2,500 „
Szegedre	25,000 „
Debreczenbe	20,000 „
Nagyváradra	40,000 „
Barcsra	5,000 „
Gácsra	5,000 „
	<u>197,000 ft.</u>
	<u>88,500 „</u>

285,500 ft. p.p.

III.

Selmeczre, Körmöczre 's Beszterczebányára Géczy Péter ur, országos biztosul küldetett ki, a' végett, hogy az országos kincstárnak arany és ezüst részleteit rögtön számba vegye, 's felelős biztosíték alá helyezze, 's azoknak Körmöczön azonnali pénzre veretése iránt erélyesen intézkedjék. — Rendelkezés történt az iránt is, hogy a' nagybányai, oraviczai és szomolnoki kerületekből, minden arany és ezüst-részlet a' körmöczi pénzverő házba haladéktalanul beszállíttassék. — A' késedelem elhárítása végett e' perczben meg a' latin köriratu mintával fognak a' magyar pénzek veretni, de egyszersmind intézkedés történt, hogy rögtön magyar köriratu pénzverő minták megszüntessenek, 's mihelyt készen lesznek, a' magyar pénz azokkal veressék. — A' ministerium időnkint értesítendi a' közönséget, mennyi ércpénz kerül ki a' magyar pénzverő házból, melynek támogatása 's ha a' szükség úgy hozná magával, többnek is felállítása, el nem fog mulasztatni.

IV.

Az országos bányászatnak czélszerű javítása 's az országos jövedelmeknek a' bányászati magánipar felvirágoztatásának kellékeivel összhangzásba hozatala tekintetéből, a' pénzügyminister nemcsak az országos bányakerületek igazgatóit, hanem a' magán bányász-társulatok küldötteit is majus 15-ére Buda-Pestre a' végett hivta össze, hogy velök együtt és külön is értekezvén, az országgazdaság ezen fontos ágának czélszerűbb elrendezése iránt sikeresen intézkedhessék. — A' pénzügyminister, minden szakértőnek czélszerű javaslatait 's az alkalmas egyéniségek feltalálása iránti ismertetéseit, kedvesen veendi, — mert szorosán el van határozva, az ország hivatalainak betöltésében, minden kegyosztási hajlamtól távol, egyedül az érdemre és képességre tekinteni.

V.

A' pesti kereskedelmi-piacz pénzügyi állapotának enyhítésére, a' közalapítványi pénztárból (melynek állapota legközelebb közhírré fog tétetni) a' pesti kereskedelmi banknak kellő biztosítékok mellett 300,000, azaz háromszáz ezer pft. kölcsönöztetett.

VI.

A' törvény által parancsolt 's a' földbirtokosok érdekei által sürgetőleg igényelt hitelintézetnek (hypothek-bank) azonnali felállítására intézkedések történtek. — A' fontos tárgyakban, Ghyczy Kálmán elnöklété alatt, egy bi-

zottsány halgozik, melynek tagjai: Trefort Auguston, Fogarasy János urak és a' kereskedelmi bank, nem különben a' pesti nagykereskedői testületek egy-egy választottai. — A' pénzügy-ministerium gondtal leszen, hogy a' haladéktalanul felállítandó hitelbank munkálatait, minél előbb, ha csak lehet, már majus hó folytán megkezdhesse. — Kívánatos, hogy az időszaki sajtó, a' kormány munkásságát e' fontos tárgy körüli szakértő, jó akaratú eszmecseréjével előmozdítsa.

Kelt Pesten 1848. april. hó 20-kán.

Erdélyhon polgárai! A' Metternich-ministerium, Józika-kormány felveiben, erejében és hatalmában megbukék, 's hala istennek mi is élvezhetjük a' szabadság életétö levegőjét! A' burocratia büns hatalma mint ősi átok előidézte teher által elnyomott vágyaink felszabadultak; reményeink, az ígért országának, csak néhány nappal előbb, oly távol kéklő partjairól dús tavasz képében előnkbe termének; jövünk, mely eddig oly sötét és kétes vala, az igazság szabad országában boldogságot ígér. De mindezek mellett is hazám józan 's tiszta keblü polgárai vigyázzatok! nem vagyunk tul minden veszélyeken. Az undok aliatnak, melynek hazánk egyik derék polgára mondatakint, feje és dereka ketté vágatott, lábai még rángatódznak, 's rángatózásait undok polyp karjaival keresztül szövi a' nemzetet. A' megbukott kormány béres emberei, midőn a' fővárosban már többé nem központosíthatják hatásukat, szét szorva az országban, mint gonosz lélek, bécsempészik hitegetéseiket a' faluk békés lakói közé 's a' nyugottan munkáló és szebb jövendőt csendes örömben váró lakosok kedélyét próbálgatják megzavarni. Most a' birtoktalan nemességet igyekszenek felzudítani, majd a' nép között valótlán, lelkek álnokságában költött terveket próbálnak árulgatni, 's meg majd oláh ajku polgártársaink indulatait gyanusítva, kísértgetik félelmet támasztani ott, hol különben a' kedélyek csendében teljes rokonszeny mutatkozik egyesülés, közteherviselés, törvény előtti és jogegyenlőség boldogító eszméi iránt. Azért mondom, vigyázzatok polgártársak! nem vagyunk minden veszélyen kívül. Nem félhetünk ugyan többé hatalmuktól, de vonaglásainkban is veszélyes befolyásuk vihart támaszthatna, 's legalább kevés időre elsötétítnék political egünk látkörét, és én a' nemzetet, melynek szenvedései századokat számítanak, nem vágyom csak egy rövid perczig is a' kétségbe esés mardosó kinjai között látni. Szükség azért éber figyelemmel kísérni minden mozgalmakat 's ha veszély fenyeget, nem az hivatásunk, hogy gyáva félelemmel rejtett lakokba vonuljunk; ki ezt teszi, az terhe a' hazának 's méltó, hogy elveszzen, hanem férfias bátorsággal lépünk szembe a' veszélylyel, mert ha őseink elég erősek valának vérokon szerezni meg e' hont, mi elég erősek leendünk megörzeni azt a' veszély óráiban. Azért senki se teremtsen magának oly időtlen ábrándokat, hogy azért, mert e' nemzet néhány kigyót is nevelt fel emlőin, ön magát eláradni fogná, 's ha csak ugyan védni kell magát, báránykint fogná oda nyújtani nyakát rajongó csoportok gyilkoló fejszéinek.

Igen uraim! értsék meg önök: jöjjön, ha jöni kell, a' nagyszerű halál és mi egyen-egyen mint becsület emberei elveszhetünk a' harcz terén, ha ugy akarják istenink, de visszsalépni, önök bünös ármányi áttal szebb jövő felé haladásunkban magunkat megzavartatni engedni nem fogjuk soha. Önök álnok pecsovicsok, elámit-hatják a' népet pillanatokig, de mi sem fogunk késni azt minden nyomon felvilágosítani; 's vajjon melyiknél lesz a' biztosabb hatás? Pillan-tsanak csak kérem kissé magok körül. Önök másképp nem léphetnek fel, [mint kegykoldu-sok azon osztálynál, melyet ekkorig arra sem méltatának, hogy állapotáról legalább pár per-czig elfogulatlanul gondolkozzanak; 's kétség-telenül a' nép józanabb része önök arcainak levertségében fel fogja ismerni a' kényszerült hi-zelgés bünös vonalait. Minket a' nép nem te-kinthet másképp, mint régi, bár önök ármánya miatt eddig nem ismert, de most bizonynyal el-ismerendő barátait, kik bátran fogunk velök szembeállani, mert mint örökké ekkorig, ugy most is az őszinteségnek 's a' reménytelenség idején is hűn védelmezett ügy szentségének vérté fedezend. 'S mit gondolnak már önök, melyiknek fognak inkább hinni? . . . Uraim! minden ellenséges indulat nélkül, legjobb, mit ön érdekükben is ajánlhatunk: szünjenek meg zavart előidézni törekvő működéseikkel. Leg-feljebb is rajongó csoportozatokat kelthetnek fel, mely itt ott forgószél módjára dului fog, de az ily viharok a' mellett, hogy kissé zavarni fogják a' reformok ohajtott békés utoni kiala-kulását, önöket fogják legelőbb igazságtalanul támasztott dühök áldozatává tenni. Ha egye-dül ön érdeköknek áldoznak is, legalább ne-vetség tárgyává ne tegyék ki magukat. Isten önökkel — ha lehet.

És most hozzátok szólok honfiak, hozzá-tok hazánk jövőjén meleg kebellet csüngő pol-gártársak! Tudom ti meg nem félemletek. De ne engedjünk másokat is megfélemleni. Falu-kon a' nép kiváltságos és kiváltságtalan osztályai egyaránt csüggedeznek. Minden napon új rémek, képtelennél képtelenebb fogalmak csem-pésztetnek bé hozzájok, 's a' megbukott rend-szer némely kétségbe esett embereinek minden törekvése oda irányozva, hogy a' szabadság emberei 's hazánk legderekből polgárai iránti bizodalmat megsemmisítsék. Szóljatok tehát ő-szintén a' néphez mindenfelé, mert a' nép hamarabb meg fogja érteni az őszinte szót, mint az ármány leplebe burkolt hazugságo-kat. Világosítsátok fel a' népet azon hite-getők álnokságáról; a' nép tudatlan még, de egyszersmind romlatlan keblü gyermek, könnyen át fogja látni, hogy hitegetői nép-nek, hazának és királynak nem csak ellenei, de egyszersmind árulói is; mert hiszen a' ki-rály atyja a' népnek, 's mint atya szeretvén gyermekeit, ki a' nép ellen dolgozik, elárulja a' királyt.

Végre titeket szólitalak fel oláh ajku pol-gártársaink értelmesebbjei! A' ti firmátok alatt igyeksenek leginkább bizonyos rossz indulatu emberek hitegetni, mintha ti ellenséges indu-latokat ápolnátok a' magyar nemzet iránt 's így ellenei volnátok a' testvérhonnali unionak; 's gyanúsítgatni kívánják még amaz őszinte nyilatkozatokat is, mit nyílt kebellet 's be-csületes őszinteséggel e' lapokban tevétek. Ezt mint ti józansággal nem tehetnétek, éppen ugy józansággal el nem hiheti senki; de az ámi-tásoknak van mindenesetre perczekig tartó ha-tása. Legyetek azért nyíltak és őszinték min-den mozgalmaitokban, hogy a' gyanúsítás ör-döge konkolyt ne szorhasson közénk. E' ket-tőt el ne téveszszétek szemeteik elől, még ak-kor is, ha miatta kedvetlenségekkel találko-znátok — bár mely föllépéstekek, igényetők és cselekvéstökben; eltévesztve, azon pillanatban megszünnétek a' szabadság barátai lenni, mert a' szabadság nyílt arcokat igényel, a' rejtett politikáskodást nemcsak hogy nem szereti, de hol hatalomra juthat, azt le is tiporja. Azért ha mint az igazság és szabadság barátai, ve-

lünk kezét akartok fogni, ne fősvényeljétek a' tudósításokat mozgalmaitok felől, hogy szé-gyenülve vonuljon vissza a' hitegetők tábora.

Legyetek a' népnek, melyet minden eset-re ti képviseltek, becsületes apostolai. Vilá-gosítsátok fel irántoki részvétünk és rokon-szenvünk felől. Győzzétek meg arról, hogy mi-tán a' testvérhon magát függetlenné tette, semmi sem lehet inkább közüdvünkre, mint ha Erdély egyesül. Értessétek meg velök, misze-rint semmi sem volna közhazánkra kárhozato-sabb, rájuk nézve károsabb, mintha az ár-mánykodásnak sikerülne reform- 's életkérdé-seinket a' lázadás véres terére által ragad-hatni. Azért mindenképp azon legyetek, hogy az itt ott titkoson felkorbácsolt kedélyeket meg-nyugtassátok. Miért vért veszteni szükségtel-enül. Becsületes polgárok vére dicsőbb tért is megérdemel, mintsem a' rajongás szemétdomb-jára folyjon. Még lehet szükségünk rá, 's hadd folyjon az ott, hol belőle a' becsület szerény emlékezete szövődik az utókornak.

'S még egyet barátim! Tekintsünk végig tiszta szemekkel Európa nemzetekinek mozgalmain, igyekezzünk éber lélekkel felfogni ko-runok szellemét: a' szabadságérti tiszta küzdés jellemzi azokat, a' szabadság szüz szelleme ez. Félre tehát minden szűkkeblűséggel! ne ves-sük nemzetiség érdekeit mérlegbe, mert Euró-pa közérdeke kétségtelenül súlyosabb leend. Mely nemzet vagy néposztály azt teszi, az még nem érte el az 1848 évet, az nem birt föle-melkedni a' jelenkor lelkeig, következőleg nem is lenne érdemes arra, hogy a' többi nemze-tekkel, mint a' szabadság szüz bajnokaival, versenyt haladhasson. Mi Erdély külön nyelvü lakosai, mint jó testvérek, megosztók az örö-met és fájdalmat egyaránt, együtt küzdöttük a' szabadság anynyi sikertelen harczait, 's vajjon illenek-e most testvérietlen érzellemmel lépni bé a' szabadság ígértföldé-re? Vajjon nem fogná e' átok kísérni utain a-zon részt, mely szűkkeblűleg a' meghasonlás magvait szorná el? Ha valaha szükség volt, jelen pillanat az, mely mulhatlanul igényli, hogy a' közhaza jövőjének biztosítása legyen az e-gyetlen érdeke, miért minden becsületes pol-gárkebel lángol és áldoz. A' nyelvkülönbség mint eddig soha, ugy ezután sem fog köztünk idegen érzelmekeket támasztani. Szász atyánkfiai, hagyjuk tegyenek mit tetszik *) Mi fog ve-lök történni, ha folyvást az árral erőlködnek szembe uszni, nem lesz épen váratlan dolog, mert bizony nem sok ész kell oda, kiszámítani, hogy ma azon nemzet — nemcsak nemzettö-redék — mely önös szűkkeblűséggel, kisszerű nemzeti érdekeivel akar a' jelen korban gátot vetni a' szabadság nagy eszméjében oly szépen roko-nult nemzetek közhaladásának, ha még százszor erősebb volna is szász atyánkfiaival, elsodortatnék. Azért bizony mi aggodalom nélkül fogunk e-gyesülni a' testvér M.honnal, 's a' különböző nyelvek, különböző színü virágok képében u-gyanazon kertnek szépségét növelik, ugyanazon mezőnek illatát magosítandják. Éljen hát a' sza-badság terén az egyesülés! Vesszen a' szűk-keblűség kicsinyes érdekeivel. Éljenek a' csend és béke férfias bajnokai! Vesszen a' vonagló pecsovicsoknak utolsó lélegzése is!! Irtam N. Lakon 1848 april. 24-én.

Gyarmati Samu.

Mi ujság a' királyföldön? A' m.honi uniótörvényezikk 's az erdélyi t.hatóságok részéről oly dicséretes egyetértéssel nyilatko-zott uniorokonszenv kívánt gyümölcsét meg-termé a' királyföldön is. Ha jól értesülénk, a' szász t.hatóságok némely feltételek **) mellett, Szebenszéket kivéve, mindnyájan az unio mel-lett nyilatkoznak. Mit mi anynyival inkább hi-szünk, mivel a' német hírlapokban is — a' Botet sem véve ki — egy idő óta engeszteltebb és

*) Már, mint alábbi cikkeink tanúsítják, az ő keblök harmas ércz mezét is megkezdé törni a' ke-menydörgő szava. Szerk.

**) Észrevételinket néhányra e' lap 350. számában megtettük.

simulóbb hangon kezdenek hallszani. Például idézhetjük a' Wochenblatt 30 *) 31 **) idej számát. Még inkább pedig a' segesvári *3) és brassói *4) legújabb eseményeket. A' Transilvania szintugy nem ellenzi, sőt néhány nap óta melegen pártolja. A' benne megjelent legelső unioezikket egy két szóval már érin-tők, most a' másodikra (l. idej 30. sz.) mond-juk el megjegyzésinket, anynyival inkább, mi-vel az abban felmerült aggodalmakat bízhetően a' részünken levők közül is osztják.

Idézt cikk írója felszámítván az egye-sülés remélhető jó és rossz oldalait, hat hat pontban adja elő.

Jó következesei lesznek — így szól — 1) a' magyar nemzetiség szilárdulása. 2) Külellenség irányábani nagyobb biztosság. 3) Erdélynek M.hon sza-bad institutioban részesülése. 4) Müipar és kereskedés hihetőképp felemelkedése. 5) Gyorsabb köz-i-gazgatás és pontosabb igazság-szolgáltatás. 6) Az erdélyi szász elemnek a' m.honi némely városok-ban tulnyomósággal bíró német e-lem általi erősödése.

Mi osztjuk ezeket 's ámbár csak ez elő-nyökért is örömmel egyesülünk, nem titkolhat-juk el, hogy mi más hasznokat is várunk az uniótól hazánkra nézve. Hiszszük jelesen, hogy aristocratiánk göggyéből kissé lehangyand, hogy a' burocratiának nyaka lesz szegve, hogy politikai és társas életünk idves reformot szen-vedend. Hiszszük, hogy pangó mezőgazdasá-gunk, kormányi idves rendelkezések, országos példa és ápolás nyomán, mostani szánandó al-lapotából kiemelkedik, virágzásnak indul; hogy a' collegialitás bilincsei, a' német kamara alatt századoktól fogva sínyló bányamivelésünk egy Debreczeni által, felelőség mellett, szabad cselekvési körrel, egy Szentkirályinak és Császárnak hazaszerető 's vállvetett segédkezésével, nemzetünk érdekébeni hű fá-radozásával óriási lökést kapna 's Erdély só-ezüst- és aranytermő hegyei egy évtized alatt a' magyar birodalom legbiztosabb capitálisává, kiapadhatlan kincsforrásává varázsolhatnánk. (Mit ehézképest a' magyar pénzügyminister fi-gyelmébe eléggé nem ajánlhatni. Ez lesz iga-zi bankalap, ez valódi kármentesítési tőke a' nemesség vesztéségre nézve, ez a' magyar birodalom új vivum aerariuma.) Hiszszük to-vábbá, hogy e' három nemzetü, négy vallásu,

*) E' szám vezérczikke a' segesváriak unio kö-rüli nézeteivel ismertet meg. Józanok azok és méltányosak; férfias határozottság és biggadt megfon-tolás bélyegét hordják magukon, 's oly nyílt és ne-mes hangon advak elő, melyet még ha nézeteink egyre másra nézve ellenkeznek is, lehetlen nem re-spectálnunk. E' cikk írói óhajtják az uniót, tőle sok jót várnak, politiai és társadalmi viszonyok csak-nem újja születését remélik, saját institutioik reform-ját, a' szász papi tized-kérdés feletti komoly gon-dolkozást szükségesnek látják, 's részokról is sürge-tik. Szóval e' cikk, valamenynyi, ben a' királyföldön született társai közül, leginkább van a' napontai rop-pant események befolyása alatt írva. Sajnáljuk, hogy egy két 's jelesen azon nézetben, miszerint a' ki-rályföld integritása megőrzése is az unio feltételei közé lenne tartozandó, ha ez a' netalán czélszerűbb politiai új felosztás ellenzésére, vagy a' királyföld-öni kizárólagos birtoklásra vonatkoznék, mit egyeb-iránt azon jeles férfiakról fel nem teszünk; valamint hogy a' német nyelvnek diplomaticus erő tu-lajdonitassék — amabban az egyenlőség, ebben a' kormányzati nyelvetség szempontjából — nem osz-tozhatunk.

**) E' cikk írója, azon biztosítás mellett, melyet Kossuth indítványára a' m.országi t.hozás a' hor-vátoknak adott, az unio két kézzel fogadását ajánlja.

*) Itt, a' mint halljuk, megégették a' Sieb. Bote unio elleni számait.

*) Brassóban az unióversitas azon határozatára, hogy szász polgártársink Frankfurtba menjenek oltalomért, általános lön az ingerültség. „Le a' burocratiával, le az unióversitással, megint titkolóznak, megint vizre akarnak vinni, 's gyűlölséget ébreszteni irányunkban magyar szomszédinknál“ — kiálták egy népgyűlésben. Az unio-lobogót a' tanácsházra kitzették 's követei-keket iránta sebes postán értesítették. Majd meghall-juk az eredményt.

Szentivániként hét főbünü foederativ ország, e' sokképpen megszagatott haza fia idövel közös nagy hazájok szerelmében, a' közsabadság érdekében egyesülvén, M.hon szabad institutioinak áldott befolyása alatt, az anyagi és szellemi jólét azon fokára emelkednek, hová eddigi 's jelen viszonyink között századokig sem fogtak volna jutni. Hiszszük, hogy a' m. birodalom alkotmányos érzelmekben felnött 's szabadság szerető népeit a' buda-pesti alkotmányos kormány mindenestre igazságosabban 's jobban fogja kormányozni, mint a' bécsi megcsökönysült alkotmánygyüölő servilis bureaucratia, 's hogy ekép mind áldott hazánk termö, mind népünk erkölcsi ereje kellökép kifejtetvén 's ápoltatván, egyénileg és egyetemileg boldogabbak leendünk. Szóval: hiszszük, hogy egyesülve egy nagy nemzet, egy respectált 's erőben és jólétben gyarapodó ország polgárai leszünk, míg így anyagi szegénység és erkölcsi romlottság fertőjébe mind mélyebben sülyednénk.

Rosz oldalai — így folytatja író — az egygyülésnek :

1) Önállóságunk elvesztése. Eddig kicsi bár de nem megvetendő ország voltunk. Saját institutioink, külön háztartásunk volt. Egész eddig, jövőben egy nagy ország töredéke leszünk.

Nézeteink ellenkezök. Mi Erdélyt, egyszázadnál régibb idő óta valósággal megvetett, lealázott, a' bécs-erdélyi kormány 's austriai bureaucratia által orránál fogva hurcolt országnak ismerjük, institutioinkat korhadtnak, silányoknak, megállhatlanoknak tartjuk, 's új alkotására magunkban elég erőt nem érzünk. Bizonyosság rá 1791-től t.hozási vajadásunk, példa az új urbér, a' m.nyelvi és tisztválasztási t.czikk 'sat. Külön háztartásunk pedig abban állott, hogy Bécs főzött számunkra 's javát megette, mi pedig koplaltunk vagy maradókat ettünk, más szóval: hogy drága ezüst és arany pénzünket (hajh pedig mennyit és mily szépeket vernek azon a' Fejérváron!) Bécsbe a' státusadósságtörlesztő-házba vitték, 's helyébe bankókat changiroztak, a' mi szükségünket fedezetlen hagyták, a' birodalom számára pedig vasutakat építettek 's Erdély status jövedelméből Ausztria adósságait törlesztették; 1811-ben ezeket tettek tönkre, 1848-ban pedig hihetőleg milliókat fognak tönkre juttatni.... Erdélynek csak tiszta jövedelme öt millió váltó forint! Mondjátok meg, hová lett ez egy század óta? Mi hasznót látott belöle hazánk, néhány hivatalnok nyomorult fizetésén kivül? Egyéb jövedelmei körülbelül még tesznek annyit — melyik két milliót tevő ország fejlődelmének van ilyen civil-listje? Ilyen volt önállóságunk!

2) A' m. birodalom szélén fekvésünknel fogva néha külön érdekeink is lehetvén, ezek nem fognak respectáltatni, 's öszszeütkezés esetében, mi kisebbek huzzuk a' rövidébbet.

A' mi hitünk ez: ha tán azonagy státus polgárainak ily külön érdekeink leendenének, feltéve, hogy a' közbiradalmi érdekekkel nem ellenkeznek, feltéve, hogy igazság és jogszerűség criteriaival bírnak, 's magukban lehetlenségét nem foglalnak, erélyesen fogunk fellépni, segítségre hívjuk az érdeken velünk rokon megyéket, 's a' törvényhozás bizonyosan figyelmezend szavunkra. Ha pedig képzelt vagy igazságtalan érdekért szállunk harcza, méltán ér a' veszteség és megszegyenülés. A' jus forioris-t pedig nemzetünk jellemével megférni nem tudjuk. E' tekintetben tehát, nekünk legalább aggodalmunk nincs.

3) A' m.honi új kormányzásnak term.következése a' nevelö-képzö-müintézetek, országos hivatalszékek, a' főbb nemesség, a' közpénzek és intelligentia Budapesten központosulása 's eképp a' kisebb vá-

rosok és lakosainak elszegényedése leend.

Már mi ezeket, az utolsó kivételével, mert ezt tagadjuk, ellenkezöt látván Németországban és Frankhonban, valamint N.Brittanniában is, a' legerősebb unio melletti argumentumoknak tartjuk; 's hogy eddigelő hazánkban semmi közép-pont nem volt, a' hires divide et impera-féle elv bünös következésének tartjuk, mitöl minden áron szabadulni kell. Angliának egy Londona, Frankhonnak egy Párizsa, Austriának egy Bécs van. Illik, hogy a' magyar birodalomnak is legyen egy fővárosa, mely közép-pontul szolgáljon a' polgárosultságnak, tüzhelyeül a' tudományos életnek, irányzójául az egész ország értelmi és izlési fejlődésének. Itt központosuljanak a' kormány-székek, a' tudományos és más czélu egyletek, a' nemzet középületei, agg egyházai, pantheona, itt lakjék az év legalább egy részében a' király, 's gyüljön öszsze a' törvényhozás; hogy legyen hol kiképezze magát a' szakférfi, fejlődjenek jeles egyéniségek, finomuljon a' közizlés, magasuljon a' nemzet felfogása, életet, táplálékot kapjon a' közszellem. Ide jöjjön az idegen, mértéket venni a' nemzet miveltségi állásáról. Itt lássa 's tanulja ismerni a' népet, melynek keblében van, 's melynek jellemét, szokásait és intézeteit tanulmánya tárgyaul tette. Itt keresse 's találja fel a' nemzet nagy férfait, kik még élnek, 's látogassa meg halottaiban, kik már nyugalomra tértek. Ilyen legyen a' főváros, töle semmi oda illö el ne vonassék, a' nemzet ne sajnálja töle költségeit. A' többi városok legyenek kitünök kereskedésben, iparban, gyárüzletben, gazdasági, jótékony és más socialis irányu intézetekben.

4) A' dicasteriumoknál a' kisebb vagyonu erdélyi ifjak nem gyakor-nokoskodhatnak; nem is fogják öket alkalmazni, a' m.honiak a' közelebségnél fogva inkább ismertetvén, 's rokonaik által pártoltatván; legtöbbet vesztenek pedig a' szászok, kik eddig mint 3-k nemzet 's 4-k bevett vallás a' statushivatalokból aránylagos részt követelhettek.

Ellenzeteink ezek: a' kisebb vagyonu erdélyi magyar és oláh ifjak Budapesten ép úgy fognak gyakor-nokoskodhatni, mint Szebenben vagy Kolozsvártt. Egészen magából úgy is kevés élt, hanem egy 's más mellékes keresetforrásokból, melyek Pesten bizonyára bővebbek mint nálunk. Szász atyánkfiai pedig a' nemzet pénztarából jövőben is szintegy segíthetik Budapesten szolgáló ifjaikat, mint eddig a' Bécsben és Kolozsvártt szolgáltak. Hogy nem fogják alkalmazni csak azért mivel erdélyiek, nem hiszszük; az iránt azonban meg vagyunk gyözödve, hogy csak azért, mivel erdélyi és szász valaki, mások mellözésével, mint eddig az udvari kamaránál, a' kincstárnál és itt, kivált a' maga után oly szerencsétlen emléket hagyott Nádasdy Ferencz gróf alatt, sokszor történt, alkalmazni nem fogják. Valamint azt is hiszszük, hogy a' bécsi udvarikamara és bécs-erdélyi cancellaria concept-practicansi veteményes kertje (e' valamenynyien sperativus secretariusok, ez egyrölegyig candidatus consiliariusok) jövendőben anynyi tanácsossal nem ajándékozza meg hazánkat mint eddigelő. De már azt ismét nem hiszszük, hogy nepotismus és patrocinium legyen vezére a' m. kormánynak organumai választásában; azt sem, hogy nemzetiségi és vallási qualificatiok a' közszolgálat kellekeiül állittassanak fel; hanem hitünk 's ohajtásunk: hogy ész és értelmiség, szorgalom és honi hűség birandnak mindenek felett tulsulylyal!

5) Országgy. képviselötünk (a' mi előleges beléegyezésünkön kívül készült m. ni uniotörvényezikk szerint 446 közül Erdélyre csak 69 jutván) gyenge lesz, az lesz pedig kivált a' szászoké, kiknek habár eddig is kevés képviselö-

lőjök volt 's e' tekintetben a' legigazságtalanabbul el voltak nyomva, mégis a' 3-k nemzetet képezték, 's véleményeiket, ha azok országgy. elestek, alkotmányos uton érvényesithették. A' német nyelv és nemzetiség törvényesen el volt ismerve 'sat. Minden máskép lehet az unioval.

Feleletünk ez: Erdély képviselöte, hatalmat vevén magának a' kormány kir. hivatalosokat két-háromanynyi számban nevezni ki, oly gyöngé, melyet képzeln sem lehet. Bizonyítja ezt az elmúlt négy országgyülés, melynek hármán kormányi erőszakoskodás miatt egy törvényt sem, az utolsón pedig conservativ tulsuly és corruptio miatt a' legroszabb törvényeket hozánk, melyeket megsemmisíteni a' jövő t.hozás legelső dolgának ismerendi. Ugy hogy, mintegy távoli barátunk írta, Erdély avagy csak mult országgyülesi tetteiért is megérdemli, hogy M.ország tutorsága alá vétessék. Hogy a' m. nemesség és szász bureaucratia képviselöte gyengébb lesz, hiszszük; ánde ezen csak örvendeni lehet. Ideje hogy a' nép is legyen valahára képviselve. Hogy 22 képviselö nem lett volna elég multa nézve 's ez igazságtalan nyomás lett volna — elismerjük; de nem a' szászokra nézve, hanem a' királyföld oláh és magyarajku lakosaira nézve, kik saját véreikből soha egy követet sem küldöttek, tehát képviselve gyengén voltak. Panasz-nak tehát helye csak ezek részéről lehet. A' m.honi unio t.czikket nincs miért de nobis sine nobis-féle eljárásnak mondani. Hiszen egyik §-ban Erdély szabad cselekvésjoga garantirozva van. Egyébkint is miután mi az uniot már a' mult országgyülésen elfogadtuk 's testvérházánkat hasonlóra felszólítottuk, a' m.honi t.hozás ennél kevesebbet nem tehetett. Köszönetet érdemel tehát, nem neheztelet, hogy helyettünk tesz; mert hiszen mi olyak vagyunk, mint a' guttaütött: élünk, de ez életnek minden jelensége nemtevésben vagy ügyetlenség tevében áll. Hogy kisebbségben maradáskor véleményeiket Bécsben a' szász atyafiak érvényesíteni tudták, igen jól tudjuk; mert ott volt a' sok cseh és német statustanácsos, ott egy idő óta mindenható protectoruk Rosenfeld és ott végre egy 's más venalis udvari consiliarius; de hogy ez ut alkotmányos lett volna, tagadjuk. Bizonyítja ezt a' legközelebbi m.nyelvi t.czikk 4. §-a, melyről a' kk. és rr. által felküldöttben említés sincsen 's a' megbukott német bureaucratia önök folyamodása következésében mégis belé tette, 's ez által ezredéves törvénykönyvünket, melyet Mária Theresia, II József és I Ferencz erőszakos kormányzasi ideje alatt, mint Marosszék követe mondá, a' gyüölött német szótól szüzen megörzénk, most a' legjobb fejed. alatt törvényhozásunk gyengesége miatt megfertöztette. Az ég örizzen ily alkotmányos uttöl!.... A' többire máshol már nyilatkoztunk.

6) A' kérelmeseknek baj lesz Brassó-, Háromszék- és Csikból meg Beszterczéről Budapestre menni igazságért.

Hát eddig nem volt bajos Bécsbe menni — vesztetni? Magunkat értjük, mert önöknek ügyeiket valahogy 's mint oda vinni és nyerni, egy volt. Halmaz adatok bizonyítják. Bécs pedig csak meszszebb van, mint Budapest. Egyébiránt a' peres ügyekre nézve lehet Kolozsvártt egy peremtorius itelethozási joggal felruházandott királyi törvényszék, 's akkor még Budapestre sem kell menni.

Eddig az idézett czikk ellenvetéses része. (Vége következik.)

Pest april. 20. Városunk tegnap óta rendkívül harcziás kinézésü. Az utcákat örcsapatok járják szüntelen; a' szabadságterén most esti 10 órakor rendes katonaság van felállitva, ministeri rendeletnél fogva; 's fen a' város tanácssteremében bizottmány ül együtt. Szorongás és várakozás teli aggodás van mindenfelé. Oka mind ennek a' zsidók elleni ingerült-

ség. Tegnap délelőtt a városház kapujánál egy izraelita és keresztyén nemzetör közt, egy sokfélekép magyarázott, de biztosan általam ki nem tudhatott indoku egybeszólalkozás volt, mely közben az utolsót az első kardcsapással illette. Ebből eredt az egész historia. Egy óra alatt a két város a legnagyobb ingerültségben volt; egy népgyűlésben két zavarosban hallásni szerető gazember, kik magokat ügyvédeknek nevezik, a tömeget a zsidók kiűzésére, az Ungar szerkesztőjének megszőktetésére, szóval általános zavar és fejtelenség kezdésére bujtogatták. A boltok délután már mind bezárattak, nemzeti őrség és rendes katonaság volt felállítva mindenfelé. A dobok vészajzt pergettek, 40-50 főből álló patronilleok jártak szüntelen mindenfelé. A luth. templom előtt és királyutezában a vihar tettelegesen tört ki. Több zsidót könyörtelenül elverték, de igen sok keresztyén is kapott sebeket. A királyutezában ablakokból dobáltak le a nemzetörségre, sőt többek bizonyítása szerint, vitriolt is öntöttek alá. Komolyabb következményű csendzavarás azonban nem történt, s a lovasság közbevágására a veszekedő csoportozatok azonnal eloszlottak, bár mint forgószél egyesültek ismét más ponton. A ministerium ma egy proclamatiót bocsátott ki, melyben az előleges béjelentés nélküli népgyűlések eltiltatnak; s mindenki béke és nyugalomra intetik. E rendeletet a jelen esetre ugyan szükségesnek valljuk, de mint elvet határozottan kárhoztotjuk. A népgyűléseket a szabadság egyik fő garantiáinak tartjuk, s azokat semmi censura alakú előleges engedelemtől felfüggesztetni jogszerűnek nem tekinthetjük. Tanácskozzék a nép bármi felett és bárhol, s főként tanácskozzék nyilvánosan, mert világosság mellett könnyű az armánynak nyakára hágni, s csak ha a tanácskozó tömeg törvényszerűtlen terv kivételét indítványozná, van helye a rendőrség tiltakozó fellépésének, s ha ez nem használna, tettelegesen de mindig engesztelő erő kifejtésnek.

Az ingerültség ma folyvást tartott, s délután kivált nőttön nőtt; a város háza előtt egész napon át zagyva nép állott, nem tágitva helyéből. Egy pár befogatott egyénnél patronok, löpor és golyók, ugy fokosok s más improvisált fegyverek találtak. Hire van, hogy ma éjjel a városerdő felől készülnek a zsidókat megrohanni. Nyugtalanul várjuk a reggelt. Mindenki hiszi, hogy e rendtelenségnek így maradni nem lehet, mert az a leggyászosabb kimeneteli eredményekre vezetne. Csodálatos, hogy sok polgár, kézműves és mesterember izgat leginkább a zsidók ellen, s nem gondolja meg, hogy azon népsöpredék, melyet most ezek ellen uszít, a születendő zavarban majd reája, vagyona

és életére is fog törni; nem gondolja meg, hogy balitéletes fanatismusával olyak kezébe ad, a vérengzés elharapozása esetére, fegyvert, kik a zsidók elűzése, kirablása vagy legyilkolása után, la bourse ou la vie kiaktással fogják mellére szegezni a szuronyt. A ministeriumnak erélyesen kell fellépni s megmutatni a gaztervű ingerlőknek, hogy kezében erő s hatalom van.

A nádor körünkben van, tegnapelőtt érkezett. Ne várjon olvasóm tőlem ezután innepélyekről leírást. Elég ideig voltunk sujtásos nemzet, és spectabilis táblabírák, kik hatalmas éljen kurjantásokban, virágos transparentekben s fáklás zenék dictioiban tartottuk a szabadság non plus ultráját. Nemzetünk egy pár nap alatt férfivá lön a gyermekből, s érzi, hogy valami többre is képes már, mint káromkodásáról s czifra mentéjéről ismertetni a külföld előtt. Azért sem a ministerek, sem a nádor fogadtatásának részleteit nem írom le; s csak annyit említek, hogy mind kettő nagyszerű volt. — Az ellenzéki kör nevét közgyűlésileg radical körre változtatta át. Sokan demócrata kört javasoltak, s részéről is ezen nevezetet az elfogadottnál sokkal jobbnak és értelmezettebbnek tartom: az a radical oly valami határozatlan historia, mint a hasonlag ajánlott népkör, melyet kivált Vörösmarti pártolt nagyon. Nekünk ezentul organisált pártokra, clubokra van szükségünk, melyeknek nyilvános hitvallásaik, megállapodott alapelveik legyenek, hogy a nemzet tudja, melyikben mennyire bizhatik; nekünk pártok kellene, melyekből férfiak álljanak elő, ha szükség a kormány gyepelői átvételére. Eltölt az idő, midőn a köpnyezetet majd ide, majd oda lehetett forgatni. A denéver természetű emberek minden párt elfogja verni, s a lángmeleg egyének hidegen fognak elutasítani. — Hadügy ministerünk Mészárosához futár küldetett, tárczáját ideiglenesen a ministerelnök vette át.

Cseh Lajos.

Austria. Bécs. A ministerium egy polgárok és nemzetörök népes gyűléséből hozza utasított küldöttségnek kinyilatkoztatta, mikép apr. 15-én már a német országgyűlésre küldendő austriai képviselők választása iránt rendelkezett. Az alkotmány kiadott vázlatát a majdan öszszegyűlendő austriai országgyűlés elébe terjesztendi, melytől függ annak kiegészítőleges létesítése. Végre a ministerium, mint mondá, reméli, hogy a császári birodalom egyes alkotó részeinek teljes elszakadása megóvathatik.... Tehát valószínű látszik az az elszántsága a bécsi kormánynak, miszerint Velenczét mindenesetre s minden áron megtartandja, vagy viszont meghódítandja; s

meg az, hogy a milanoi kormánynyal, Milano kapni alatt akar a statusadósság egy részének átvétele iránt alkudozni.

Ó. cs. kir. felsége gr. Taafet igazságministeri hivatalától felmenteni méltóztatott.

KÜLFÖLD.

Oláhország. Az Österr. Beob. szerint egy első rangu bojérok öszszeesküvés e fedeztetett fel, mely a gyűlöletes ministerek letételét, a törvénykezés szabályozását, s azzal kapcsolatban voltzsarolás és megvesztegetés megszüntetését kívánja az orosz cabinettól. A többi bojéri osztályok a törökadó és nemesség megszüntetését, szó- és sajtószabadságot, közadózást, s Magyarhon példája szerint a robot megszüntetését is kívánják, s erőszakos utoni kieszközölését reménylik. E remény és kívánatok ellen a fejedelem és első rangu bojérok Petersburgba tevén jelentést, az a válasz érkezett, hogy a kormány törekedjék minden lehetséges eszközökkel a rendet fenntartani, mert a császár oly revolutiót nem helyeselhet. A fejedelem a rablástóli feltében, féltöbb vagyonát az erdélyi határ közelében fekvő jószágába vitette.

Oroszország. Egy poseni levél után a frankfurti lap azt írja: Megvalósulnak azon hírek, miszerint az oroszok a poseni szélekről néhány m. földdel belebb vonultak vissza; minek oka számos átszőkés volna.

Pleschen. Általános hitelt nyert az a hír, hogy Warsoban, s körülte 500 orosz tisztet elfogtak.

Némethon. Schleswig-Holstein. Dánia s Németország közt a Sch. Holsteiniak visszavonulásával s Schleswignek a danok általi elfoglalásával kezdődött háboru folyti fog, s veszélyei kikerülhetlenek, miután a porosz király a dánokat felszólította, kivinni sergeit Schleswigből, mert különben a porosz, hannoveri, oldenburgi, mecklenburgi szövets. sergek rögtön megkezdik az ellenségeskedést. A dán király viszont megizente a porosz királynak, miszerint nem bánja, ha Holsteint, mint szöv. tartományt, megis rakja katonákkal, de rögtön hadat izen Poroszonnak, mihelyt egy porosz katon a schleswigi földre lép; s tudatta, hogy 80,000 főből álló segélyt vár.

Törökország. A törökök az időszellemével ellenkező irányban kezdettek mozogni. Ily reactio irányu öszszeesküvés nyomába akadtak, minek következtében néhány ulema fejét vesztette. Serbiába serget küldtek. A cholera feltámadt.

H I R D E T É S E K.

az Erd. Hiradó 356-ik számához április 28-án 1848.

JÉGVÉRÉS ELLENI BIZTOSÍTÁSI FELSZOLÍTÁS.

(2) Korán ujula ki a természet, s korán gyönyörködteti a mezei gazdát öszvetései szép és reményteljességével, de éppen oly korán ebresztettek keblében a terhes fellegek dörgései által aggodalmak, néhány percz elégséges a jégvihar dúlásai által hosszús és költséges fáradozása jutalmát semmivé teni. Ily veszélyek elhárítása okéért sietünk ezennel minden t. cz. mezei gazdát tisztelettel felszólítani, ne késsenek vetéseiket jégvihar ellen biztosítani, annál is inkább, mivel későbbi beállaskor is ugyan azon díj marad, míg más felől az előre nem látható s korán bé következhető jégvihar helyre hozhatatlan károkat okozhat. Kolozsvártt április 7-kén 1848.

A. cs. kir. megerősítést nyert erdélyi kölesönös jégkármentő társulat igazgatósága.

BIZTOSITNI LEHET ERDÉLYBEN.

Kolozsvártt, az intézet igazgatóságánál belsőközéputeza 542 szám.)
Alvinczen Simon Gergely,
Abrudbányán Fűzi Mihály
Brassóban Bogner Dániel Gottfried
Beszterczén Schankebánk János
Bozsbán Thot Samu

Déván Thot László
Dézsen Nagy Alajos
N. Enyeden Vajda Dániel
Fogarásban Zerbes Károly
K. Fejérvártt Váradi Károly
Gidófalván Vajna Károly
Hátczezen Wagner Károly

B. Hunyadon Holczér Vilmos
N. Hondán Jánosi István
N. Iklandon Csiki József
Körösbányán Baló Samu
Kőhalomban Nagelschmidt Aug. Fridrik
D. Sz. Mártonban Iszlai Lajos
Sz. Régenben Seibriger és Schuller
Szászvároson Molnár Ferencz
M. Sárdon Farkas Imre
Széken Ifj. Simkovith Márton
N. Szebenben Zúrner Ferencz
Segesvártt Wolf Ferencz
Szeredahelytt Lőv Vilmos
Sz. Somlyón Huberth Iván
Tekében Weber Mih. Fridrik
Tordán Vélcs Lajos
Sz. Udvarhelytt Cimbalmos Lajos
K. Vásárhelytt Kovács Dániel
M. Vásárhelytt Hellvig Frigyes
O. Vásárhelytt Méhes József
Zalathán Mihály Gergely
Zilahon Deáki Samu uraknál. (3)

(2) Kolozsvártt a majorok

között külsőmagyarutezáról bé menve a Dániel hidjával szemben, a kisszamos melletti **cserep fedelű kőház**, az udvaron lévő több lakó házakkal, veteményező kerttel, illendő tágas udvarral — melyen kut is találatik — **örök áron eladó.** Értekezhetni iránta város sebésze Csoma Györgyel. (3)

HÁZ HASZONBÉRBE ADANDÓ.

(2) Sz. egyházutezában a Kendefi ház, minden hozzá tartozó alkalmatossággal, u. m. pincze, istálló, szekérszín, kamarák, és konyhával együtt — akár nagyobb háznép számára az egész — akár kisebbnek vagy egyes lakónak, részletekben kiadó — a kívenni szándékozók értekezhetnek kereskedő Korhuly és Dobál urakkal. (3)

Szerkeszti és sajtát betűivel nyomatja Méhes Sámuel.